

การจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิด
วิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบวกรกน้อย

Management of learning geography using Phenomenal based learning to develop
analytical thinking skills of secondary school students in year 1,
Buak Krok Noi Community

บุญพิทักษ์ คำโมนะ¹ และ ชรินทร์ มั่งคั่ง^{2*}

Boonpitak Khummona¹ and Charin Mangkhang^{2*}

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่^{1,2}

Faculty of Education, Chiang Mai University, Thailand^{1,2}

E-mail: charin.mangkhang@cmu.ac.th²

Received February 21, 2023; Revised August 19, 2023; Accepted August 27, 2023

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบวกรกน้อย จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบวกรกน้อย (2) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบวกรกน้อย ตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบวกรกน้อย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 41 คน เครื่องมือที่ใช้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ คือ แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม สารการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ภัยพิบัติทางธรรมชาติในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย จำนวน 2 แผน และเครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผล ได้แก่ แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ผ่านการจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ประเมินผลอยู่ในระดับที่ดีมาก และนักเรียนมีระดับการประเมินหลังจัดการเรียนรู้ดีกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์; ปรากฏการณ์; ทักษะการคิดวิเคราะห์

Abstract

Management of learning geography using Phenomenal based learning to develop analytical thinking skills of secondary school students in year 1 ,Buak Krok Noi Community School, Chiangmai province. The goal of this time is (1) to develop a phenomenon-based geography learning plan. Cultivate analytical thinking skills of secondary school students in year 1 in Buak Krok Noi Community School (2) Analytical thinking skills of secondary school students in year 1 in Buak Krok Noi Community School. An example is secondary school students in year 1 ,Buak Krok Noi Community School. Mueang Chiang Mai District Chiang Mai Province, semester 2, academic year 2022, totaling 41 students. The tool used to develop critical thinking skills was the learning management plan for social studies. Learning geography secondary school year 1, Unit 4, Natural Disasters in Asia Australia and Oceania , amounting to 2 plans and measuring and evaluating tools, including the critical thinking skills assessment form The research results showed that The results of developing analytical thinking skills through the management of learning geography using Phenomenal based learning. Evaluation is at a very good level and the students' evaluation level after the learning management was better than before the learning management.

Keywords: Geography learning management; Phenomenal based learning; critical thinking skills

บทนำ

สังคมในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาและการพัฒนาประเทศ ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา นับตั้งแต่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 ได้ระบุถึงความหมายของ “การศึกษา” เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้และความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่เกื้อหนุน ให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มาตรา 6 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุขซึ่งกำหนดไว้ในมาตราที่ 22 ให้การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับมาตรา 23 (2) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาว่า เน้นการจัดการศึกษา

ในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ให้ความสำคัญของการบูรณาการความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสมของระดับการศึกษาโดยเฉพาะความรู้ ทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ตลอดจนบูรณาการความรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ และในมาตรา 24 ได้กำหนดแนวทางจัดการศึกษาว่าการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผูกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2547)

การสอนการคิดเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชากรมีคุณภาพสูงสอดคล้องกับ ประเวศ วะสี (2541) ได้กล่าวว่า การสอนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิด เป็นการค้นพบทางการศึกษาที่ยิ่งใหญ่ในศตวรรษที่ 21 เพราะเป็นการสอนที่พัฒนาผู้เรียนให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ด้วยตนเองและในระบบกลุ่ม เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการปรับตัวของผู้เรียนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย เพราะว่าสิ่งที่ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดจากครูนั้นอาจใช้การไม่ได้ แต่สำหรับ การเรียนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดเป็นสิ่งที่ติดตัวผู้เรียนไปตลอดชีวิต อาทิ วิธีการคิด กระบวนการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ ความสามารถในการกล่าคิด กล้าทำ ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ จะเปลี่ยนเป็นลักษณะนิสัยของผู้เรียนในการนำไปสู่การพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติต่อไป เช่นเดียวกับที่ วัชร เล่าเรียนดี (2555) กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการคิดในยุคนศตวรรษที่ 21 ว่าทักษะที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะการคิดของบุคคลและทักษะชีวิต เพื่อจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสันติสุขในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยประยุกต์ใช้บทบาทของนักเรียนในกระบวนการเรียนรู้ ที่เริ่มต้นจากการสังเกต สำรวจและลงมือปฏิบัติผ่านปรากฏการณ์ที่สนใจศึกษา เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงเพื่อให้ได้คำตอบอย่างมีจุดหมาย (Silander, 2015 อ้างใน อรพรรณ บุตรกัตถัญญ, 2561) ซึ่งจะสามารถช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนให้พัฒนาขึ้นได้

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 นี้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงโอกาสที่จะได้เรียนรู้เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ และเรื่องของภูมิภาคเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย ซึ่งมีลักษณะเป็นปรากฏการณ์ที่ใกล้ตัวนักเรียน หรือมีความสำคัญต่อชีวิตของนักเรียน โดยอาจเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นไปแล้ว กำลังเกิดขึ้น หรือกำลังจะเกิดขึ้นก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้แบบ PhBI อีกทั้งยังเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ ของนักเรียน ซึ่งทักษะนี้ก็เป็นทักษะที่สำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 ช่วยทำให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ แยกแยะ ข้อมูล

ข่าวสารที่ได้รับและสามารถปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ตลอดจนสร้างสรรค์วิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ถือเป็นการเรียนรู้ที่ใช้ปรากฏการณ์ในชีวิตจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ โดยเน้นให้นักเรียนศึกษาปรากฏการณ์ดังกล่าวอย่างรอบคอบทุกแง่มุม ภายใต้บริบทที่เชื่อมโยงกันเพื่อให้นักเรียนมีการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนได้รับองค์ความรู้และทักษะใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์นั้น ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและมีความหมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบวกรกน้อย
2. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบวกรกน้อย

สมมติฐานการวิจัย

การจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบวกรกน้อย จะสามารถส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ได้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในชั้นเรียนที่ทำควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน โดยประยุกต์และปรับใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ P-A-O-R มี 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan) ประกอบด้วย

1.1 การวางแผนพัฒนา โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน กำหนดเป้าหมาย และวิธีการในการพัฒนา โดยเริ่มจากสังเกตการณ์สอนเพื่อดูบริบทภายในห้องเรียน

1.2 การวางแผนปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้และดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.2.1 รวบรวมข้อมูลของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับทักษะการคิดแก้ปัญหาเพื่อเตรียมวางแผนการจัดการเรียนรู้

1.2.2 จัดทำการจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ทั้งหมด 2 แผนการเรียนรู้ รวมทั้งหมด 5 ชั่วโมง

1.2.3 จัดหาสื่อที่ใช้ในการทำกิจกรรม ที่ช่วยส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์

1.2.4 จัดทำแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยวัดจากการร่วมกิจกรรมภายในชั้นเรียน และจัดทำเกณฑ์การประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์

1.2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อ กิจกรรม เกณฑ์ในการประเมิน และแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.2.6 ทำการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อ กิจกรรม เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 2 ขั้นลงมือปฏิบัติตามแผน (Action) ประกอบด้วย

2.1 การปฏิบัติการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้วางแผนไว้

2.3 ทำการประเมินวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยวัดจากการร่วมกิจกรรมภายในชั้นเรียน

ระยะที่ 3 ขั้นสังเกตและรวบรวมข้อมูล (Observe) ประกอบด้วย

3.1 สังเกตและรวบรวมข้อมูลจากการจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ระยะที่ 4 ขั้นสะท้อนผลปฏิบัติการ (Reflect) ประกอบด้วย

4.1 วิเคราะห์ สะท้อน และอภิปรายผลการปฏิบัติการ

4.1.1 นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาวิเคราะห์โดยใช้ความรู้ทางสถิติ

4.1.2 สะท้อนผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.3 เขียนอภิปรายและสรุปผลรายงานการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบวกรกน้อย ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการสอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 41 คน ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. จัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ จำนวน 2 แผนการเรียนรู้ ใช้เวลาทั้งหมด 5 ชั่วโมง

2. ทำการวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยวัดจากการร่วมกิจกรรมภายในห้องเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยมีลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การหาค่าสถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบความเหมาะสมของการจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ร้อยละ

เกณฑ์ในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวัดและประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยวัดจากการร่วมกิจกรรมภายในห้องเรียน มีเกณฑ์การแปลผลดังนี้

คะแนนรวม 12 – 10	หมายถึง การคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับ ดี
คะแนนรวม 9 – 7	หมายถึง การคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับ พอใช้
คะแนนรวม 6 – 3	หมายถึง การคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับ ปรับปรุง

เป้าหมายของการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ คือ นักเรียนมีการคิดวิเคราะห์จากการร่วมกิจกรรมภายในห้องเรียนอยู่ในระดับ ดี

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบวกรกน้อย จังหวัดเชียงใหม่ ที่เข้าร่วมการจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ลำดับ ของ นักเรียน	รายการประเมิน				รวม คะแนน (12)	ผลการ ประเมิน
	ระบุ สาเหตุ ของ ปัญหา	ระบุ ผลกระทบ ของปัญหา	นำมวล ประสบการณ์ของ ตนมาช่วยในการ วิเคราะห์	เสนอแนวทาง หรือสร้างวิธี แก้ปัญหาที่ ยั่งยืน		
1	3	3	3	3	12	ดี
2	3	2	3	3	11	ดี
3	3	3	3	3	12	ดี
4	3	2	1	1	7	พอใช้
5	3	3	2	3	11	ดี
6	3	3	2	2	10	ดี
7	3	3	3	2	11	ดี
8	2	3	2	3	10	ดี
9	2	2	2	2	8	พอใช้
10	3	2	3	2	10	ดี
11	3	3	3	3	12	ดี
12	3	2	2	3	10	ดี
13	3	3	3	3	12	ดี

ลำดับ ของ นักเรียน	รายการประเมิน				รวม คะแนน (12)	ผลการ ประเมิน
	ระบุ สาเหตุ ของ ปัญหา	ระบุ ผลกระทบ ของปัญหา	นำมว ล ประสพการณ์ของ ตนมาช่วยในการ วิเคราะห์	เสนอแนวทาง หรือสร้างวิธี แก้ปัญหาที่ ยั่งยืน		
14	3	3	3	3	12	ดี
15	2	3	2	3	10	ดี
16	3	2	2	3	10	ดี
17	3	3	3	3	12	ดี
18	2	2	2	3	9	พอใช้
19	2	1	1	1	5	ปรับปรุง
20	3	2	2	3	10	ดี
21	3	3	3	3	12	ดี
22	3	3	3	3	12	ดี
23	2	2	1	2	7	พอใช้
24	3	2	3	2	10	ดี
25	3	3	3	3	12	ดี
26	3	3	3	2	11	ดี
27	1	1	1	1	4	ปรับปรุง
28	2	3	2	3	10	ดี
29	3	2	1	1	7	พอใช้
30	3	2	3	2	10	ดี
31	2	3	2	3	10	ดี
32	3	3	3	3	12	ดี
33	3	3	3	3	12	ดี
34	3	3	3	3	12	ดี
35	3	3	3	3	12	ดี
36	3	3	3	3	12	ดี
37	3	3	3	3	12	ดี
38	3	3	3	2	11	ดี
39	1	1	1	1	4	ปรับปรุง

ลำดับ ของ นักเรียน	รายการประเมิน				รวม คะแนน (12)	ผลการ ประเมิน
	ระบุ สาเหตุ ของ ปัญหา	ระบุ ผลกระทบ ของปัญหา	นำมว ล ประสพการณ์ของ ตนมาช่วยในการ วิเคราะห์	เสนอแนวทาง หรือสร้างวิธี แก้ปัญหาที่ ยั่งยืน		
40	3	2	3	2	10	ดี
41	3	3	3	3	12	ดี

ผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน ชุมชนบ้านบวกรกรน้อย จังหวัดเชียงใหม่ ที่เข้าร่วมการจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผ่านการรวมกิจกรรมภายในชั้นเรียนนักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในเกณฑ์ระดับปรับปรุง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.31 มีทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.19 มีทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในเกณฑ์ระดับดี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 80.48

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน ชุมชนบ้านบวกรกรน้อย จังหวัดเชียงใหม่ ที่เข้าร่วมการจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน นักเรียนมีพัฒนาการในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ดีขึ้น อันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ ทั้งนี้ผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน ชุมชนบ้านบวกรกรน้อย จังหวัดเชียงใหม่ ที่เข้าร่วมการจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผ่านการรวมกิจกรรมภายในชั้นเรียนนักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในเกณฑ์ระดับปรับปรุง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.31 มีทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.19 มีทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในเกณฑ์ระดับดี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 80.48 ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานนั้นสอดคล้องกับ Silander (2015) กล่าวว่า บทบาทของนักเรียนในกระบวนการเรียนรู้ ที่เริ่มต้นจากการสังเกต สำรวจและลงมือปฏิบัติผ่านปรากฏการณ์ที่สนใจศึกษา เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงเพื่อให้ได้คำตอบอย่างมีจุดหมาย โดยจะสามารถช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนให้พัฒนาขึ้นได้ ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ จะเปลี่ยนเป็นลักษณะนิสัยของผู้เรียนในการนำไปสู่การพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติต่อไป เช่นเดียวกับที่ วัชรวิภา เล่าเรียนดี (2555) กล่าวถึงความสำคัญของการคิดในยุคศตวรรษที่ 21 ว่าทักษะที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะการคิดของบุคคลและทักษะชีวิต เพื่อจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสันติสุขในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ครูผู้สอนนั้นควรคำนึงถึงเนื้อหาที่เลือกมาใช้ในการสอนเนื่องด้วยมวลประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคนนั้นมีไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของนักเรียนและสถานศึกษา ฉะนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นที่จะต้องเข้าใจในบริบทของนักเรียนและโรงเรียนก่อนจึงจะสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนต่อไปได้ เพื่อไม่ให้ประสิทธิภาพในการสอนลดลงหรือบกพร่อง

2. ผู้ที่สนใจในการทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์นั้นสามารถนำผลวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การจัดการเรียนการสอน ควรมีการบูรณาการกับสาระวิชาอื่น เช่น ศิลปะในการใช้รูปภาพประกอบ ภาษาไทยในการเขียนเชื่อมโยงข้อมูล การอภิปรายสิ่งที่วิเคราะห์ ความรู้สรุปสิ่งที่เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง

2. ควรที่จะศึกษาปรากฏการณ์ที่อยู่ใกล้ตัวของนักเรียนมากที่สุดเพื่อสร้างความเข้าใจในการเรียนรู้และทำให้ประสิทธิภาพของการสอนนั้นดีที่สุด

เอกสารอ้างอิง

ประเวศ วะสี. (2541). *แนวคิดปฏิรูปการศึกษายกเครื่องทางปัญญา ทางรอดจากหายนะ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกลบอลคิดทอง.

วัชรวิภา เล่าเรียนดี. (2555). *รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด (พิมพ์ครั้งที่ 9)*.

นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

อรพรรณ บุตรกตัญญู. (2561). การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อการสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงของผู้เรียน. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 46(2), 348–365.

Silander, P. (2015). *Rubric for Phenomenon Based Learning*. Retrieved February 15, 2023, from <http://nebula.wsimg.com/c58399e5d05e6a656d6e74f40b9e0c09?AccessKeyId=3209BE92A5393B603C75&disposition=0&alloworigin=1>